СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 80. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 6. квітня, 1928. VOL. XXXVI. No. 80. Jersey City, N. J., Friday, April 6, 1928. THREE CENTS.

СЕКРЕТАР ПРАЦІ ВСЕ ЩЕ ІГНОРУЄ БЕЗРОБІТТЯ

ПЕРЕКОНУЄ РОБІТНИКІВ, ЩО НАДЗВИЧАЙНОГО БЕЗРОБІТТЯ НЕМА.

МИДЕЛТАВН, Огайо, 4. квітня. — Джеймз Дейвис, секретар праці, виступив тут перед юнією сталевих, зелізних і цинових робітників з промовою про теперішне безробіття.

Дейвис говорив, що в Америці нема надзвичайного безробіття. Він ще далі обстоював при тому, що найкраще обчислило безробіття Бюро Робітничої Статистики, котре буцімто подало число безробітних на 1 і три чверти міліона.

Він говорив далі, що сьому числови не можна дуже дивуватися, бо кождого року приходить до Америки 200,000 імігрантів, здібних до праці, а 2 міліони молодих американських уроженців доходить до віку праці. Далі він згадав як велику причину, викликуючу безробіття, придумуванне і заведеннє нових машин, ощаджуючих працю, і радив робітникам придумувати нові поля й потреби, які моглиби давати заняття безробітним. Він запевняв зібраних, що нові промисли легко розвяжуть безробіття.

ДЕМОКРАТИ ЗА ЗНИЖЕННЄМ ПОДАТКІВ О 300 МІЛІОНІВ.

ПРОГРАЛИ ПЕРШУ БОРОТЬБУ ЗА ЗНИЖКУ.

ВАШИНГТОН, 4. квітня. — Демократична менчість фінансового комітету палати послів постановила жадати від конгресу ухвалити зниженнє податків не на 201 міліонів долярів, як се радять республиканці, але о 300 міліонів.

Республиканці, що становлять більшість комітету, рішили обстоювати при позиції департаменту скарбу. Більшість комітету мала 13 голосів, менчість всего 6 голосів. Боротьба тепер буде вестися в повній палаті.

ЦІКАВИЙ ВИНАХІД, ЩО МОЖЕ МАТИ РЕВОЛЮЦІЙНЕ ЗНАЧІННЄ ДЛЯ ФІЛЬМИ.

ПЕРЕСЛАЛИ ДРОТОМ РУХОМИЙ ОБРАЗОК.

НЮ ЙОРК, 4. квітня. — Інжинери Американської Телефонічної й Телеграфічкої Ко. видосконалили винахід, що дозволяє пересилати дротом рухомі образки.

Вони викинули нині на екран („скрін") місцевого театру Ембасі рухомі образки фільмової акторки Вільми Банкі, зняті годину тому 900 миль звідсіля. Акторку знято в Шикаго, як вона висідала з поїзду, а її фотографії подано в Ню Йорку за дві години.

Підприємці рухомих образків кажуть, що викахід може зреволюціонізувати фільмовий промисел та мати глибокий уплив на другі.

ВІДЛОЖЕНО ПРОЦЕС ПРОТИ СИНКЛЕРА.

ВАШИНГТОН, 4. квітня. — Адвокати нафтяра Синклера постаралися о відложення розправи проти Синклера, обжалованого за обманюванне федерального уряду, до слідуючого понеділка, на тій основі, що вони хочуть студіювати зізнання Фола.

Синклер заявив ґазетярам, що він певний увільнення.

ПОЖАР БУДИНКУ ҐАЗЕТИ.

СКРЕНТОН, Па., 4. квітня. — Нині ранenько погорів тут будинок щоденної ґазети Скрентон Репобликен, що стояв на Норт Вашингтон Стр.

Огонь вибух з невідомої ще причини. Він поширився по цілій будові так скоро, що кількоро людий було в небезпеці життя. Пятеро людий віднесло такі попарення, що їх треба було забрати до шпиталя. Шкода виносить коло пів міліона долярів.

Ґазета буде далі виходити в нанятім будинку.

ПРИГОДА ХЛОПЧИНИ В СОБВЕЮ.

НЮ ЙОРК, 4. квітня. — 9-літний Іван Кузик з 353 Вест 47. Вул. забавлявся з 4 товаришами відомою діточою грою „Ходи за мною". Підчас забави, коли Іван був на розі 8. Ев. та 47. Вулиці, хлопчина нагло пропав під землю. Хлопці почули крик Івана, гуркіт тіла, спадаючого по камінню, а відтак хлюпіт води.

Вони вдивилися в отвір ями новобудуючогося собвею, але не могли в темноті нічого бачити. Стали кричати на полісмена. Сей спустився по драбині в собвей, засвітив ручну електричну лямпу та доглянув хлопчину обмазаного болотом. Спустив йому шнур і хлопчина при його допомозі видерся на гору.

Його зараз відставлено до недалекого шпиталя, де лікарі, обшкребавши його з болота, переконалися, що він вийшов з пригоди з легкими обдрапаннями голови й правої руки.

МОРАЛЬНИЙ РОЗКЛАД КУ-КЛАКС-КЛЕНА.

АТЛАНТА, Джорджія, 4. квітня. — Вилієм Симонз, основатель Ку-Клакс-Клена, зложив заприсяжене зізнаннє, що він оснував сю організацію в моральних цілях, але вона тепер попала в руки неморальних людий, котрими проводить Стівенсон, що тепер відсиджує досмертну вязницю за вбийство.

ДО ОБОРОНИ НЕВИННО ЗАСУДЖЕНИХ НА СМЕРТЬ.

ПІДНЕСІМ ГРОМАДНИЙ ПРОТЕСТ ПРОТИ ПОЛЬСЬКИХ ЗНУЩАНЬ НАД НАШИМ НАРОДОМ В СТАРІМ КРАЮ І ПРОТИ ЗАСУДУ НА СМЕРТЬ ДВОХ НЕВИННИХ ЛЮДЕЙ.

ЗБИРАЙМО ФОНД НА ОБОРОНУ НЕВИННО ЗАСУДЖЕНИХ НА СМЕРТЬ ЛЯЦЬКИМИ КАТАМИ.

ДАЙМО МАТЕРІЯЛЬНУ ПІДДЕРЖКУ ДЛЯ ТОЇ ЦІЛИ, ЩОБИ ВИСВІТЛИТИ ПЕРЕД СВІТОМ ВАРВАРСТВО І ЗЛОЧИНСТВО ЛЯЦЬКОГО ОКУПАНТА.

ДО ТОГО ЗАКЛИКАЄ ВЕСЬ ЗАГАЛ ОБЄДНАННЄ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АМЕРИЦІ.

ВСІ ЖЕРТВИ НА ВИСШЕ ЗГАДАНІ ЦІЛИ НАЛЕЖИТЬ СЛАТИ НА ТАКУ АДРЕСУ:

Obyednanye, P. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

ВІДЗНАЧЕННЄ УКРАЇНСЬКОЇ СКРИПАЧКИ.

Панна Єлисавета Зибликевич, дочка українського громадянина Василя Зибликевича в Брукліні, Н. Й., побирає лекції на скрипці в „Бруклин Мюзик Скул Сетелмент". Її учителем є Джан Кінг Руса. Недавно тому панна Зибликевич писувалася своєю грою в однім бруклинськім театрі, а після того комітет з названої музичної школи подав їй до відома, що вона дістає три роки безплатної науки на скрипці і 8 тижнів вакацій у Ґленорі (недалеко Фінгер Лейкс, Н. Й.), підчас яких матиме щоденно відповідну лекцію музики (безплатно) на своїм інструменті. Обдарована обовязана грати два рази в році перед установленою комісією, яка має стежити за тим, чи дотична скрипачка робить відповідні поступи в науці музики. Годиться зазначити, що панна Зибликевич є студенткою колєгії (університету) і відзначається небуденною працьовитістю.

СМЕРТЬ ПРОМИСЛОВОГО ПОТЕНТАТА.

З Парижа повідомляють, що президент міжнародного сталевого картелю Майріш згинув в наслідок нещасливого випадку. Майріш їхав автом до Парижа на засідання картелю. Під Шельн авто вивернулося, в наслідок чого Майріш згинув на місці а шофер і служащий віднесли тяжкі рани.

ВИВОЗЯТЬ УКРАЇНСЬКИЙ ТЮТЮН.

Большевики вивозять і проґандльовують з Великої України все, що тільки дасться. З черги телеграфує „Рад. телеграф. Агенція України" (Ратау), про масовий вивіз тютюну з Великої України до Італії. Щомісяця вивозять з Одеси до Трієсту 600—700 тон українського тютюну.

Як бачимо, Велика Україна працює всіма силами на удержання московського галапаса.

НЕВДЯЧНИЙ СЛОН.

З Базилеї повідомляють: В місцевому зоольоґічному городі трапився трагічний випадок. Слон пірвав свого дозорця, який хотів йому дати шматок хліба, за руку й втиснув голову дозорця поміж грати з такою силою, що дозорець згинув на місці. Слона застрілено.

РЕКОРДИ.

Рекордом колекційної манії треба вважати ідею одного малого артиста із Лос Анджелес, який збирає цілунки. Не як звичайні смертельники, збирачі марок, листівок, автографів, книжок або ґудзиків, себто в загально зрозумілий спосіб. Цей спосіб цілуватись — був би менше доступним і не мав би тривкої сили. Колекціонер цілунків має альбом із сніжно-білими листками, які посипує карміновою пудрою і на цих листках прохає вибрану особу відбити свої уста та скласти свій підпис. Дотепний колекціонер збирає в першу чергу уста „фільмових зір", які сходять і заходять у Лос Анджелес. — До міста Плімут вернулася 60-літня міс Бенгем, яка, виїхавши 20 літ тому в подорож до Швайцарії, була така захоплена красою природи, що рішила побачити інші чудеса світа. Тому, що вона не мала досить гроша, йшла здебільша пішки. Міс Бенгем каже, що з огляду на свої скромні домагання вона не мала за великих трудноців у мандрівці. 20літня безплатна подорож для приємности — неаби який жіночий рекорд!

ОРДЕРИ І ДАРУНКИ АФГАНІСТАНСЬКОГО ЕМІРА.

Афґаністанський емір Аманулях І. покинув Берлін, не роздавши кілька тисяч ордерів між урядовців, промисловців, банкирів і журналістів, з якими зустрівся підчас свого побуту. Він замовив ці ордери в одного великого берлінського золотаря. Ґінденбурґ мав дістати від нього найбільший ордер, з титулом афґаністанського князя. Емір не знав, що веймарська конституція забороняє Німцям приймати чужинні ордери та титули і бідний емір мусів усю цю колекцію почестей залишити у хаті, а замісць них роздавати дарунки, які певне були дорожчі: килими, вази, годинники... Сам емір виїхав з Берліна почесним д-ром і із скиртою дарунків. Фірма Юнкерса дарувала йому трохмоторний моноплян вартости 400.000 зол.; крім цього він дістав: два телефони, два електричні кавники (золотий і срібний), грамофон, ріжні електричні апарати, папіросниці і 100 пар... черевиків. Ґінденбурґ дав емірові та його жінці дві туалетки. Непогана річ бути еміром!

ПОЖЕЖА СКЛАДУ ФІЛЬМІВ.

Дня 29-го лютого вибухла грізна пожежа в складі фільмів у Варшаві при вул. Свєнтокшиской. Велика кількість пального матеріялу у великій мірі утруднювала рятівничу акцію. Між иншими жертвою гризучих ґазів, витворених пожежею фільмів, упала мешканка 4-го поверха горючого будинку, Юлія Бартошевичівна.

ТЕМНА ХРОНІКА.

Замартинівський громадянин Мойсей Немет, що жив із гри в карти в поїздах із наївними пасажирами, згинув як жертва своєї професії. Коли обіграв якогось селянина із Сихова, втік перед ним на дах поїзду і не запримітив, що поїзд переїзджає попід залізний міст: міст розторощив йому смертельно голову. — На жидівську пурімову маскараду в салі Скарбка вибрався професійний злодій Мендель Сеґаль без маски; підчас забави хтось із гостей, що вибрався туди із ножем, пробив його під серце. Сеґаль помер. — Двох селян із Потока біля Тинятиск суд засудив на 4 роки вязниці за підпал фільварку місцевого дідича; обвинувачені призналися до вини.

КАТАСТРОФА В БРАЗИЛІЇ.

В неділю, дня 26. лютого ц. р., мешканці Куритиби (столиця провінції Парана) були свідками страшного випадку.

О год. 1.15 товпа людей, в більшій части дітей, зібралася коло сінеми „Palacio" на представлення, внаслідок чого коло каси сінеми панував страшний стиск. Кілька десяток людей чекало на провізоричнім деревлянім мості над ровом до 7 метрів глибокім і до 2 метри широкім, наповненім намулом та водою. Слабий деревляний мостик не видержав великого тягару товпи, завалився і більше як 30 осіб збитою масою впало на дно рова, втискаючи себе своїм власним тягаром у глибоке болото.

Сейчас на місце катастрофи явилася поліція й огнева сторожа, несучи першу поміч нещасним людям. При їх помочі добуто з рова ранених, яких число виносить кільканацять осіб. Убитих, задушених у болоті, добуто пять осіб.

СОВІТИ ЗМУШЕНІ ВЕСТИ ДАЛІ БОРОТЬБУ З КУЛАКАМИ

ХОЧУТЬ ЗАВЕСТИ КОЛЕКТИВНІ ФАРМИ І ОПЕРТИСЯ НА СЕЛЯНАХ-БІДАКАХ.

БЕРЛІН, 4. квітня. — Надходить весна, а відомости про засіви не потішають совітських потентатів. Зі всіх сторін, особливо з України, доносять, що кулаки відмовляються засівати більше, як їм треба для власного ужитку. Тому можна надіятися, що совіти готові опинитися знова перед голодовою катастрофою. На цілій совітській території є 24 міліони сільських господарств. З того 18 міліонів це малі господарства, які ледви приносять стільки, що вистарчає для тих, що їх обсівають. А других 6 міліонів належать до куркулів, а ті знова відносяться до совітів ворожо. От тому заявився Сталін за тим, щоби приступити до колективних господарств. Зі всіх тих 18 міліонів бідних господарств треба створити 1 міліон колективних господарств, а заосмотривши їх в модерні машини, буде можна добути з них стільки, скільки держава потребує. Надіються, що отсей плян підопруть бідаки зі всеї сили, а тимсамим совіти звільняться від саботажі з боку кулаків.

ОСУДЖУЮТЬ ЗАСУД ОФІЦИРІВ.

ОПІНІЯ ЗВЕРНЕНА ПРОТИ АДМІРАЛА. — КАЖУТЬ, ЩО ЗАСУД ВИДАНО З ОГЛЯДУ НА ДИСЦІПЛІНУ.

ЛОНДОН, 4. квітня. — Засуд, який видав військовий суд в справі команданта Даніеля, викликав велике невдоволенне серед цілого загалу. В першу чергу Англійцям встидно, що англійська фльота, перша в світі, мусить бути звязана з такою дурною справою, як сварнею в справі банди і її гри джезу на однім з військових балів. До того всі тої думки, що адмірал Коллард поводив себе погано та міг викликати обуренне з боку офіцирів. А тепер тих офіцирів судять і ще карають.

АНГЛІЯ ЗАДЕРЖИТЬ АРМІЮ В ЄГИПТІ.

ЦЕГО ВИМАГАЮТЬ БРИТІЙСЬКІ ІНТЕРЕСИ. — З ТОГО ПУНКТУ НЕ ЗІЙДЕ.

ЛОНДОН, 4. квітня. — Британський уряд дав рішучо пізнати, що не згодиться під ніякими услівями на вицофанне своїх військ з Єгипту, заявляючи, що всякі змагання египетського уряду будуть під тим оглядом безуспішні.

ПАЛОМНИКИ ЛІТАКОМ ДО СВЯТОГО ГРОБУ.

МАДРИД, Еспанія, 4. квітня. — З нагоди Великодних свят зорґанізовано тут паломництво аеропланами до Святої Землі. Вже замовлено три аероплани, що відлетять до Єрусалиму.

РОЗКИНУВ МІЖ БІДНИХ 40,000 ФРАНКІВ.

КАННИ, 4. квітня. — Чарлз Ченнел з Шикаго, Илл., виграв тої ночі кількасот тисяч франків в тутешнім касині гри і з утіхи вийшов рано на бальконі та почав розкидати пять- і десять-франкові ноти. А коли тих не стало, розкидав стофранкові. Нагромадилося в скорому часі повно служачих, вейтрів, шоферів і других, котрі кидалися на літаючі ноти та видирали одні другим. Не обійшлося при тім без добрих штовханців, а навіть і серіозного побиття.

Ченнель розкинув 40.000 франків.

ПАРКЕР ДЖИЛБЕРТ — АВТОР РЕВІЗІЇ РЕПАРАЦІЙ.

ПОАНКАРЕ НЕ МАЄ НІЯКОГО ПЛЯНУ ЩО ДО ЦЕГО.

ПАРИЖ, 4. квітня. — Супроти того, що в німецькій і другій заграничній пресі подали, що Поанкаре виготовив нову схему сплати репарацій і военних довгів, премієр заперечив це офіціяльно. Виявляється, що властивим автором того проєкту є репараційний головний аґент Паркер Джилберт, котрий саме тепер перебуває в Парижі. Він то бачить, що Німеччина не буде в силі виконати тепер приписаних їй пляном Доса зобовязань і тому саме заявляється за ревізією цілого пляну.

ДОПУСКАЮТЬ 200 АМЕРИКАНСЬКИХ ФІЛЬМІВ.

ДОМАГАЮТЬСЯ ТОГО САМІ ФРАНЦУСЬКІ ПІДПРИЄМЦІ.

ПАРИЖ, 4. квітня. — Французький уряд видав розпорядок, що можна спровадити з другого краю чотири фільми, коли другий край замовляє в Франції принаймні один фільм французький. Та ропзорядок цей годі виконати, бо французькі підприємці опинилися нагло без фільмів і самі просять уряд, щоби знести ту постанову хоч на протяг 6 місяців. Через те уряд допустив вже тепер 200 нових американських фільмів, які саме перейшли цензуру.

СОВІТИ ПІДНОСЯТЬ ЛЕТУНСТВО.

ЛЕТУНСЬКА ЛІҐА МАЄ ВЖЕ 3,000,000 ЧЛЕНІВ.

МОСКВА, 4. квітня. — Совіти почали відповідати на ворожі проти совітські виступи Англії в той спосіб, що зорґанізували „Відповідь Чемберлейнови". Є це фонд, що його призначено на піднесенне авіяції. В той спосіб зібрано 10,000.000 рублів. Число членів летунської ліґи зросло вже тепер до трох міліонів.

ЗАПЕРЕЧУЮТЬ УБИТТЯ ТРОЦЬКОГО.

МОСКВА, 4. квітня. — Совіти заперечують офіціяльно поголоски, будьтоби вбито в Туркестані Троцького, що перебуває там на засланню.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES		ПЕРЕДПЛАТА:	
Twelve cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БУДЕ КАЯТТЯ, ТА ВОРОТТЯ НЕ БУДЕ

До такого висновку прийде громадянство в краю, коли возьме під увагу послідні вибори до польського сенату і сойму. Випали вони для Українців погано, а коли ужити слова старокраєвої преси, то й трагічно. Бо й Поляки жерлися між собою. Але це слаба для нас потіха, коли ми тільки заразилися від Поляків і пішли до виборів рівнож розжерті. Бо Поляки національно не втратили нічого, коли замісць вшехпольських послів прийшли Пілсудчики чи які другі Поляки. Але втратили Українці, бо втратили щонайменше 20 посольських мандатів. Правда, що виборча корупція і виборчі надужиття та жандармерія зробили своє. Бо без них навіть при найбільшім розгардіяшу з нашого боку не могло вийти ніяким чудом в Ковельщині, на Волині, на чисто українській землі аж 5 польських послів з урядової листи Пілсудського. Без страшних виборчих надужить не можна собі навіть уявити вибору аж 9 польських послів з Волині. З тої Волині, з якої при перших виборах не вийшов ні один Поляк. Але якраз той один сумний факт дає нам багато до думання. Бо виборчі надужиття та переслідування були і при перших виборах, а прецінь не вийшов тоді ні один Поляк, а тепер маємо аж 9 польських послів. Чисто українська земля вибрала тепер вдвоє більше польських послів ніж українських.

Застановившися над тим фактом, треба признати, що те все треба завдячувати головно нашому розбиттю. Українці могли осягнути при виборах тільки тоді побіду, колиб були йшли одним спільним виборчим національним фронтом. А того не було. До того якраз ті партії, які найбільше причинилися до розбиття одного виборчого фронту, стратили найбільше при виборах. Самі отже нічого не осягнули, але зате розбили українські голоси, а з того скористали Поляки.

Не прийшло в краю до національного обєднання з приводу виборів головно з вини радикалів, себто тих самих, котрі є в постійному звязку з американською групою, що зве себе „Оборона України". І так як та послідна воює чим може тут в Америці проти створення одного, обєднаного фронту тут за морем, так і їх спільники в краю не допускають до ніякого обєднання, навіть на гуманітарному полі. Бо в своїм часі розбили акцію допомоги голодуючим, а в посліднім році акцію допомоги жертвам повені. А тепер зробили те саме і при виборах. Самі через те нічого не зискали, але розбили голоси і тому на місце українських послів прийшли Поляки. Це є природна консеквенція, яку легко можна було передбачити. Та консеквенція, річ ясна, буде далі повторюватися. Так довго, доки нас Польща цілковито не розложить і знищить, або доки не заважать у нас самозахованчий, національний інстинкт і холодний розум і не заженуть нас до обєднання в боротьбі з ворогом.

ІСТОРІЯ З ПОСТАВЛЕННЯМ ПАМЯТНИКА Т. ШЕВЧЕНКОВИ В КИЇВІ

Українське громадянство давно вже старалося виявити свою пошану до свого ґенія Тараса — здвигненням величавого памятника. Та довго не було можливости цей плян зреалізувати. Аджеж, щоб збирати на памятник гроші, треба було мати дозвіл міністра внутрішних справ у Петербурзі. Та як раз саме це міністерство найбільше консеквентно переслідувало всякі ознаки українського національного руху в Росії. Валуєв, славний по своїй заяві: „Українців нема, не було і не може бути", був міністром внутрішних справ. Але й після Валуєва, валуєвська традиція панувала в цьому міністерстві й по революції 1905 року.

Першу спробу добути дозвіл на памятник Шевченка зробило Товариство Літератів у Петербурзі в 1899 році, але міністерство прохання відкинуло. По цій спробі довго вже нікому й на думку не впадало вдаватися з таким проханням удруге, бо-ж не було й найменьшої надії, щоби можна було посунути справу наперед. В осени 1904 року Золотоношській Повітовій Земській Управі (на Полтавщині) пощастило таки дістати дозвіл на збирання грошей на памятник Шевченка, правда, з обмеженням на саму Полтавщину. В грудні місяці тогож року Полтавська Ґуберніяльна Земська Управа, підтримуючи прохання золотоношського земства, з свого боку просила дозволити їй збирати гроші на памятник по цілій Росії. Це було дозволено доперва в квітні 1905 року (загальне ослаблення репресій підчас японської війни). Також з ініціятиви деяких членів київської міської Ради (Думи) засновано київський комітет. Пізніше цей комітет був перетворений на обєднаний, — до нього входило 10 членів київської міської ради, 10 представників українських земств та 10 кооптованих членів-представників українського громадянства в Київі. Головою обєднаного комітету обрано члена київської міської ради Щитківського. Тому, що памятник Шевченкови мав бути поставлений у Київі, то до київського комітету перейшли справи орґанізаційно-технічного характеру.

Гроші-пожертви збирав головно комітет полтавського земства. А збирання грошей також не було легкою справою, бо хоч і був на то дозвіл міністерства, але з боку ґубернаторів, духовенства з синодом на чолі, членів Державної Думи та націоналістичної московської преси все були старання цей дозвіл скасувати. В цій кампанії вела перед місцева адміністрація. Так одеський градоначальник Толмачов заборонив ґазетам друкувати заклики жертвувати на памятник. Вороніжський ґубернатор заборонив вороніжській міській раді дати 50 карбованців на памятник. У селі Дідівщині кооператива пожертвувала 5 карб., але пристав (начальник повітової поліції) заборонив посилати ці гроші, „в противному разі" загрожував він „у 24 години замкнути не лише крамницю, а й усяку иншу, котра пошле гроші на памятник Мазепі".

Православний Синод наказав підлеглому йому духовенству не приймати участи в збиранню пожертв на памятник Шевченкови й цей наказ воно аж надто добре переводило. Настоятель Київо-Печерської Лаври писав спеціяльні листи до київської вищої адміністрації, повні грубої лайки на адресу Шевченка. Рядове духовенство усердно „вправлялося" на підписних листах, які розсилав обєднаний комітет. Так оден священик з Поділля писав: „По мойому ніякого памятника Шевченкови не потрібно, — потрібні молитви, щоб змилувався над ним Господь". Другий знову писав: „Шевченко був тільки віршомаз. А ще був він українофілом-мазепинцем, ворогом Єдиної Росії, а приятелем теперішних його почитателів Поляків та Німців". Священик с. Браги, Київської губ., повертаючи обєднаному комітетові лист, додав: „Охочих пожертвувати — не знайшлось; мови, видуманої добродієм Грушевським, тут ніхто не розуміє. Думаю, що памятник Шевченкови у Київі, матері городов руських, не на місці, бож Київ є колискою Росії; про самостійність українського народу, як про щось окреме від руської держави, — ніколи не думав".

Коли в Державній Думі (російському парляменті) виникли дебати з приводу внесеної деякими депутатами з України пропозиції про вшанування Шевченківського ювилею, то багатьох послів зложило дуже дивні і неприхильні заяви. „Хто такий Шевченко?" — питав Пурішкевич. І тут же відповів: „Без сумніву революціонер шестидесятих років. Хиба ви не чуєте в його піснях заклик до народнього повстання?"

„Українці (малороси) наші вороги" — підтримував Марков ІІ-ий. „Хто перший закричав про автономію? — Українці. Хто на стіни дерся за навчання на рідній мові? — Українці. Одним словом, вони сплять і мріють про те, щоб відокремитися від Росії, веднатися з Польщею, коли це потрібно було, та за жидівські гроші повести діло революції. Та й хто такий був поправді Шевченко? — Віршомаз, яких сотні тепер викидає на книжковий ринок „русскій народ". Він не Пушкін і не Лермонтов". Знову депутат Тимошкін закликав членів Державної Думи ухвалити заборону творів Шевченка по бібліотеках, як завідомо революційних.

Не диво, що вищі й нижчі урядові агенти прикладали всіх старань, щоб зірвати справу поставлення памятника Шевченкові. Націоналістична московська преса в цій справі вбачала державну зраду. Київський клюб руських націоналістів звернувся до уряду з проханням дозвіл на памятник скасувати, бо справу поставлення памятника Шевченкови ведуть „вороги єдности руського народа". Голова київських чорносотенців Єсногурський писав, що заходи біля збудування памятника Шевченкови в Київі, — „скритий засіб аґітації проти цілости та єдинства Росії". В крайнім разі годився він на памятник, але радив поставити його на Подолі (торговельна дільниця Київа) проти базару „на доказ скупченій тут жидові, що не тільки український нарід колись змагався проти них, а й „русскіе люди" повсяк час ладні підняти боротьбу проти їхнього засілля". Отже памятник Шевченкові мавби нагадувати, на думку його, про жидівські погроми.

Та не зважаючи на ту аґітацію й на всі заходи ворогів української національної ідеї, гроші на памятник Шевченкови надходили все жвавіше. Жертвували міські ради сливе цілої Росії, земські управи, редакції українських часописів, українські театральні трупи, кооперативні товариства, церковні брацтва, волостні та сільські сходи (збори), військові частини, студентські громади й поодинокі члени великої української родини. З перечислення орґанізацій, які ухвалили дати більші чи меньші суми, можна пересвідчитися, в яких ріжноманітних кругах здобувала собі симпатії українська ідея.

„Українська ідея", а не памятник Шевченкови, бо-ж трудно розріжнити ці два поняття. Хто жертвував на памятник Шевченкови, той тим самим розписувався і в прихильности до української національної ідеї; — навпаки, — статистика руху пожертв, ведена обєднаним комітетом, показує, що від року, в якому почалась акція за збирання їх, все більше й більше вплинало грошей. Так в р. 1907 було зібрано 858 карб., р. 1908 — 2,059 карб., р. 1909 — 18,320, р. 1911 — 17,207 карб. На перше липня 1914 року було зібрано всього 150,000 карбованців.

Цей поважний рух збирання пожертв давав підстави до приступлення розписання конкурсу проєктів на памятник Шевченкови. Та конкурси не дали позитивних наслідків. Тому в 1913 році був розписаний поіменний конкурс, в якому прийняло участь 14 найповажніших скульпторів (різбарів) цілої Европи. Але й з представлених на цьому конкурсі проєктів трудно було спинитися на одному, бо кожен з них мав свої добрі й лихі сторони. Жюрі обєднаного комітету вважало одначе можливим приняти проєкт Італійця Шіортіно. Обєднаний комітет не згодився з оцінкою жюрі і ухвалив був проєкт Шервуда (директора англійської академії мистецтв у Римі). Остаточно світова війна перервала діло.

Поруч з розписанням конкурсу дебатувалася справа вибору місця під памятник. Українці хотіли, щоб памятник станув на найкращому майдані міста (коло Золотої Брами, або коло Михайлівського монастиря, або на Олександрівському майдані). Та міська управа хотіла, щоб памятник Шевченкови поставити на майдані Богдана Хмельницького, проти базару на Бесарабці, виходячи з тих мотивів, що Шевченко поет народній, отже й памятник йому має стати на „народньому місці" — на базарі. Обєднаний комітет не годився на це місце й пропонував, щоб під памятник було відведене місце Петровської алеї Царського саду, звідкиб памятник Шевченкові було видко і з Дніпра і з міста.

Війна і справу ухвалення проєкту памятника і вибір під нього місця цілком усунула на бік. Всі представлені проєкти, яких вже налічувалося до чотирох десятків, передані були до київського міського музею на схованку. Вибух революції на Україні та орґанізація української влади знову не були часом догідним для такої справи, як поставлення памятника Шевченкові. Тим більше, що переважала думка розписати новий конкурс, що в обставинах світової війни перевести було неможливим. Пізніше війна за незалежність, руїна, голод ще меньше давали таку можливість. Доперва минулого року знову сотворено у Київі комітет й порушено справу з памятником з мертвої точки. Був розписаний конкурс, але з надісланих 21 проєктів не вибрано жадного. Тому ухвалив комітет замовити проєкт чотиром скульпторам (Москалям).

Київський Окрвиконком постановив памятник Шевченкови поставити до 1831 року, визначивши для нього місце в Миколаївському парку, напроти університету.

Та чи ця постанова належатиме до тих, які сотками ухвалюють господарі на нашій славній Україні, „на нашій не своїй землі" — сказати трудно. Хоч те, що от уже пять років ухвалюють замісць знятого з могили Шевченка хреста поставити памятник, а самого памятника як нема так і нема, промовляє за тим, що памятник свойому пророкови-поетови поставить аж вільна Україна.

В. Кедровський.

1917 РІК.

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1927 р.

(77)

Скоропадський почав їздити по штабах фронту й навіть головної Ставки, а також побував у Київі, щоби там переконатися, що український рух не загрожує „матушке Рассеї", поки зважився на українізацію. Навіть більше того: він чекав до того часу, поки командуючий фронтом ґенерал Корнілов, що взагалі ставився прихильно до українізації армії, не наказав йому українізувати 34. корпус.

Про це у своїх спогадах Скоропадський подає так:

„Корнілов зустрів мене приязно і сказав: „Я од вас вимагаю українізації вашого корпусу. Я бачив вашу 56. дивізію, яке в VIII. армії частинно вже українізована; вона чудесно билася в останньому наступі. Ви українізуйте ваші останні дивізії, я вам поверну 56. і у вас буде чудесний корпус".

Скоропадському ще не вистарчало такого катеґоричного наказу Корнілова, а тому він, щоби відкрутитися від українізації, хотів залякати його, що „український корпус стане серіозним фактором в українськім руху, з яким Росії прийдеться рахуватися". Цим Скоропадський давав зрозуміти Корнілову, що не треба допускати Українцям мати свою військову силу, бо це загрожує цілости Росії. Він тут, „на[illegible] малоросійського гетьмана", пішов далі в своєму русоцентризмі ніж найреакційніші ґенерали, що хотіли лише одного: мати добру армію.

На таке застереження Скоропадського ґенерал Корнілов відповів, як пише Скоропадський: „Все це пусте, головне війна. Все, що в таку критичну хвилину може збільшити нашу силу, ми повинні брати. Що-ж до Української Ради, то пізніше ми це розберемо. Українізуйте корпус".

Скоропадський гадав тоді, що Корнілов не доцінював українського руху, а тепер він думає, так пише у спогадах, що всі ґенерали разом з Корніловим „були діти в питаннях політики, але я тоді, сам не маючи инших думок, як тільки продовження боротьби на полях битви, не мав сумніву щодо їх авторітету".

Оцінюючи діяльність Скоропадського як корпусного командира і навіть як гетьмана України, треба завжди мати на оці це цінне признання його, що він мав лише на цілі своє служення інтересам єдиной Росії, спочатку на полях битв, а пізніше на київському престолі.

Але коли приїздив до Ґенерального Комітету Скоропадський для безпосереднього знайомства з ним та з Центральною Радою, то тоді він поводився так, що нам здавалося, що він цілковито співчуває українському національному рухові, який тоді ще поза межі федерації з Росією не виходив. Здавався він нам дійсно щирим прихильником українізації армії не лише тому, що йому потрібне було „гарматне мясо" з малоросіян", але й тому, що хотів допомогти свому рідному народові в його орґанізації національного життя. Тому його було дуже радо принято й всі до нього поставилися з довірям. Головні переговори з ним вів голова президії Комітету С. Петлюра, як Скоропадський каже, навіть московською мовою, що дуже ґенералови заімпонувало.

Тоді ми не знали, як Скоропадський упирався українізації його корпусу й що він згодився на це лише під тиском непереможних обставин та вищого свого командування. Тому ми поставилися до нього щиро і з довірям.

Якщо я не помиляюся, в кінці червня місяця по невдачі наступу 18. червня, у Київ приїхав зі своїм адютантом князем Кочубеєм ґенерал Скоропадський. Перший раз я з ним стрінувся, коли він прийшов до Ґенерального Комітету в справі переговорів про українізацію його корпуса.

Пропозицію його Ґенеральний Комітет радо стрінув. Це був перший випадок, коли ґенерал, маючий таку високу посаду в армії, запропонував свої послуги українській армії. Тим більше, що ґенерал Скоропадський, „ґеоргієвскій кавалер", рахувався в російській армії гарним, хоробрим ґенералом і корпус його був в числі ліпших. Того, що ні Скоропадський, ні його адютант по українськи не вміли говорити, що взагалі Ґенеральному Комітетови з боку національного вони зовсім не були відомі, а тепер їх побачено перший раз, навіть в комітеті й не обговорювали.

Відразу вирішено, що коли сам корпусний командір приїхав для переговорів про українізацію його корпуса, то, навіть не цікавлячись, з яких мотивів він на це згодився; треба приняти його згоду. Тим більш, що з розмов ґенерала Скоропадського виходило, що він хоче мати у себе добрий, цілком боєздатний корпус, який би й далі високо тримав боєве імя 34 корпусу, а з ним і його командіра. Зі слів ґенерала Скоропадського виходило, що український жовнір є найліпший боєвий матеріял, який ще більше спаяється національною ідеєю, а це витворить корпус високої боєвої вартости.

* *

Підїздимо до Меджибожа. На високій башті замкової стіни має величезний український прапор з написом: „Хай живе Вільна Україна"!

Так, думаю, корпусний командір очевидно твердо став на шлях український, бо з такими написами не шуткують і він безперечно знає, яке це враження, для нього неґативне, робить у вищому командуванню армії. Така уся політика ведеться лише для використовування українського вояцтва, як безіменне гарматне мясо, а тут, під таким прапором, уже в дійсности творить ся національна військова сила.

Ґенерал Скоропадський розповів нам про великі трудноші та ріжні перешкоди, що стрічає він на шляху до переформування корпусу. Головні затруднення:

а) брак і несвоєчасна доставка матеріяльної частини корпуса;

б) дуже повільне вливання в корпус українських маршових рот, а в той час велика їх численність приходить мимо на фронт, що розкидаються по ріжних частинах. З них можна булоб за тиждень-два дати повний склад корпусу. Командування ввесь час підганяє його із закінченням переформування, щоб скорше вийти на фронт. Він висловив побоювання, щоби не зірвали його роботу й не кинули корпус на фронт, неприведений до боєздатности;

в) брак Українців-старшин, особливо починаючи від курінних командантів і вищих.

Ґенерал Скоропадський висловив здогад, що більшість перешкод до скоршого переформування корпусу робиться ворогами національної армії штучно, щоби спровокувати цей корпус, кинувши його в незакінченому вигляді і не підготовленим до боєвої служби, на фронт. В розмовах його помітний був навіть жаль, що він гарний свій старий корпус остаточно розвалив, мовляв, викинувши з нього увесь неукраїнський елемент, а особливо командний склад, що творив кістяк корпусу (раніше дві дивізії, 104-та та 153-та цього корпуса спеціяльних українських маршових рот не посилалось) і що тепер йому перешкаджають утворити те, що він хоче. Але одночасно замітна була й рішучість, настирливість, з якою він гадає вести далі намічену працю.

Тут же зясувалося, що поповнення в корпус приходять з запасових частин дуже мало вивчені, через що в корпусі приходиться вести навчання з ними, починаючи з абетки. Добре булоб, щоби прийшло все поповнення відразу: тоді за 3—4 тижні корпус можна булоб сформувати та привести майже до військового вигляду. А поки все капає по частинам і навчання виходить нерівномірним.

Я і Скріпчинський обіцяли ґенер. Скоропадському найактивніщу допомогу в роботі: я через Комітет у Ставці Верховного командування, а Скріпчинський, як наш представник при південно-західному фронті, безпосередньо в штабі фронту. Власне й обіцять не було чого, бо нашим же обовязком було звернути найпильнішу свою увагу на формування цього, одинокого правно-юридичного, українського корпусу.

(Дальше буде)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

З ЖИТТЯ НАШИХ ФАРМЕРІВ В ПІВНІЧНІЙ ДАКОТІ.

Пильно читаю кожде число Свободи, але рідко знаходжу який голос про життя наших Українців в стейті Норт Дакота. Я хочу згадати про дві такі місцевости: Белфілд і Україна. Читаємо час до часу повідомлення про жертви на край, зібрані між тамошніми українськими фармерами, але про їх життя нічого не надибаємо. А що я прожив між ними 12 літ, то й набираю охоти дещо про них написати.

В згаданих місцевостях живе найменше 250 українських фармерських родин. Є там такі, що доробилися маетку, що вартують по кількадесять тисяч долярів, але є і бідаки, як всюди. Українці прибули на ті землі перед 25 роками. Як кождий іміґрант, так і вони грошей з собою не привезли, але за грішми приїхали. Та в тих часах можна було осісти на фармі і без грошей. Уряд давав даром по 160 акрів землі. І наші люде, що любили землю ще з краю, понабирали землі і почали фармувати. Але яка то була фармерка без цента. Треба було жити кредитами. І брали в ґросерні на кредит, брали і коні в ренчі рівнож на кредит. А ренчі то вже найбільше дерли. Немилосердно стягали довг та ще брали по 12% відсотків. Але наші люде почали таки поволи дороблятися. І всьо йшло гаразд. Та прийшов 1916 рік. „Блек рост" — така іржа впала на пшеницю, коли вона цвила, і знищила цілком засів. А потім через сім літ була майже кождого року посуха і це добило наших фармерів. Відотхнули аж 1923 року. Ті, що не побанкротували, тепер знова підносяться і поводиться їм добре.

Одна біда, що нема української школи. Рівнож люде там не зорганізовані. Людей з більшою освітою нема, тільки хиба священики. Але й ті міняються кождого року і пожитку з них великого нема.

Фармери найбільше сіють пшеницю, овес, лен, ячмінь, кукурудзу і огородовину.

Пшениця видає з акра від 10—30 бушлів, овес 25—50, лен 8—20, ячмінь 20—40 бушлів. Багато фармерів займаються плеканнем худоби і мають з того гарний дохід.

Одно хочу піднести. Є велика ріжниця між Українцями фармерами а тими, що мешкають по містах. Як я побачив міську українську молодь, то я не міг з дива вийти, як це може бути, що вони говорять між собою тільки по англійськи, а по українськи то мало-що й розуміють. На фармах наші діти виховані в чисто українському дусі. До того вміють віддати старшому пошану, поводяться всюди дуже примірно і говорять дуже гарно по українськи.

На конець додам, що в Норт Дакоті, де живуть наші фармері, земля дуже добра, нема там каміння і нема потреби журитися паливом. По вуглє і дрова їдуть на державну землю і беруть, скільки хочуть, за дурно. Біда тільки, що нема близько залізниці, але Нортерн Пасифік вже починає будувати.

Землю можна там набути по ціні $5—25 за акер на догідні сплати.

П. Сваричевський,
Сент Луіс, Мо.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДО ДИСКУСІЇ НА ТЕМУ: „ПОПИРАЙМО УКРАЇНСЬКУ ПРЕСУ".

У Свободі з 28-го марта с. р. в рубриці „Голоси читачів" була поміщена дописъ гром. Павлини Коцюбинської з Палмертон, Па., яка запитує: „Чи можна посилати часописи і книжки до Старого Краю".

Я відповідаю п. П. Коцюбинській тому, бо вона мабуть не добре зрозуміла мою допись „**Попираймо українську пресу**".

У своїй дописі я підніс, що ми повинні помагати краєвій пресі в той спосіб, щоби запренумерувати звідти своїм рідним одну із краєвих ґазет. Це так треба розуміти: Ми, живучи в красших обставинах ніж наші брати, легко можемо пожертвувати приміром $5 на заплачення ґазети для когось із наших кревних чи знакомих. Річ зрозуміла, що тих $5, які ми жертвуємо для нашого знакомого чи кревного, треба переслати до одної із редакцій краєвих ґазет і написати до неї меньш більш такого листа:

Посилаю Вам $5 на ґазету, і прошу посилати Вашу часопись мойому братові (чи кому там) приміром на адресу:

Коцюбинський Микола
Товмачик, повіт Коломия,
Галичина.

А в справі запиту: „Чи можна посилати книжки і часописи до старого краю", скажу ось що: — Всі Українці в Америці (котрі читають книжки) спроваджують книжки зі старого краю. Рівнож всі українські книгарні в Злучених Державах в більшій мірі закуповують книжки в краю і тут їх перепродують. Лише незначну скількість книжок (головно брошурок) друкується тут в Америці. Вслід за цим, є розумнійшою річю, як хто хоче комусь українською книжкою помогти, переслати пару долярів до книгарні Наукового Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10, і попросити, щоби книгарня, за згадану суму гроший, післала комусь із наших рідних певну скількість книжок.

Говорячи про поширення української книжки в рідному краю, то це найкраще ось-так зробити: **записуймо наших рідних в краю до товариства „Просвіта" у Львові, платім за них вкладку, а тов. „Просвіта" (маючи вже подану нами адресу нашого земляка) буде йому що місяця посилати пожиточні, науково-просвітні книжочки до читання.**

Хто одначе хотівби післати до краю ґазету „Свободу" (якєсь дуже цікаве число), то треба ґазету запакувати в коверту, — коверту треба заклеїти і як лист вислати.

Др. В. Клодницький.

Др. Остап Грицай (Відень).

ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА ЯК ПИСЬМЕННИЦЯ

(4)

І навчив нас досвід ось хочби з останніх десятиліть гаразд, що ніхто не потрафив так киринити, такого пана грати, таким диктатором ставлятися, як саме наш пів-інтелігент зпід селянської стріхи; пів-інтелігент, що добивається якогонебудь визначнішого становища в сусільности, не соромився і не соромиться в нас ще й сьогодня описуватися тим усім, що називаємо **хамством.** Кобилянська не вживає тут цього слова ані разу. Але про нього нам мимохіть доводиться думати, коли читаємо її думки про потребу красшої інтелігенції в нас, про обнову душ людей, які мають репрезентувати найвисшу культуру рідного народу на зверх. Безперечно — в поведенню старої Олесевої з Обринськими тоді, коли вона помагає їм матеріяльно за ціну високого проценту, є таке хамство захланного на свій гріш пів-інтелігента. І тогож хамства в самому Богданові боїться саме Маня, коли так уперто не довіряє йому і волів гіркий хліб заробітків, ніж ласку чужих їй людей. Вона почуває гаразд, що між нею і Олесем так довго не може бути глибшого звязку, поки уровені духової культури в них не вирівнаються гармонійно, поки й Богдан не стане інтеліґентом не по свойому зовнішньому станошу, але й по думкам та почуванням. В цьомуж і найглибша провідна ідея нашої повісти.

— „В нас — каже на однім місці Нестор — кричать все і всюди „працювати для народа". А виходить, що під тим ті „випрацьовані здобутки" не для цілої нації, а виключно для „мужицтва". Я питаю: чи нам не спинитись в наших змаганнях понад здобутки для **мужицтва?** Не відриватись (в тоншім змислі) від нього, становлячи з себе, тобто з інтеліґентів другу окрему верству, котра вимагає і для себе праці, науки, штуки і інших здобутків культури? Хоч не багато, а ми для того свого народа (мужика) бодай як не вже щось зробили то **робимо.** А для інтелігенції? Для нашої інтелігенції ми ще нічого не зробили. Я мрію про те, щоб в нас було як найбільше глибокої поважної інтеліґенції. Інтеліґенції національно-культурної — а по правді ізтого всього ми ще і досі поза мужиком не бачимо майже нічого більше. В тім велика часть нашої властивої хиби" (ст. 132). А далі: „Я питаю — що може бути для людини красшим ідеалом, як не власна людина? Гарна, трудяща, укінчена людина в тисячах шляхотних постатях? А міжтим — яке нутро сучасного Українця? Чи взагалі відкрите воно вже? Українець його не знає. Він не прийшов ще навіть до пізнання своєї власної сили через прізмат правдивої інтелігенції, до пізнання культури і великого призначіння свойого народу. Взагалі говорячи, **ми є народ, що ще себе не віднайшов. Тому, як годен він масу, тобто весь народ організувати, доки він сам себе не зорганізує? Спершу як одиницю, відтак як масу, а в кінці, як націю?** (ст. 133). — І немає красшого доказу на слушність цього погляду над те, чого вчить нас історія нашого всього минулого аж до останніх днів сучасности. Все наново бачиться тут, як пів-культура і пів освіта в інтеліґентських колах зазначується недостачею справжніх провідників народу, і як ті наші пів-інтеліґенти не всилі нести справжньої культури й освіти в широкі трудові маси тому, бо самі її не мають і не вміють та не хочуть її здобувати, дбаючи передовсім про особисті користи й зиски, словом про те, що Кобилянська називає раз „матеріяльним храмом". Тимто глибока вдяка належиться від нас нашій великій письменниці за те, що вона упродовж 40-ліття своєї творчої діяльности видвигала все наново ідеал людини висшої над клекіт сірої буденщини, над дрібничковий еґоїзм, та хамство низьких осібняків і тьму безпросвітного життя, **ідеал людини свобідної, з розумом і з тугою за найвисшою красою вольного життя.** І треба нам з того, що вона оповідає нам про вимріяну собою висшу людину, і собі вчитися прямувати в життю до культурної досконалости. Нехай, що шлях до неї дуже важкий, що матеріяльна скрута все наново підтинає нам крила до ширшого розмаху. Самеж тому розмальовує Кобилянська своїх героїв з правила в середовищах грубого матеріялізму та в важкій боротьбі з ним, щоб показати нам, як усеціло треба людині жертвувати всі свої сили і весь свій запал, коли маємо дійти до висшої мети. Не біймося ставати до бою з тими храмами нашого матеріялізму, що ще завжди такими темними скалами здіймаються на дорозі нашого культурного розвитку. Вони ще не раз і не два примусять наших найкрасших людей важко страдати в боротьбі за духове визволення, але у свідомости нашого висшого завдання ми не повинні зражуватися ніким ні нічим. Як каже прегарно ідеаліст Нестор в нашій повісти:

„ — Може бути... що нас **здавить** груба власть життя матеріялістичного, що будем ходити в зимі в літній одежині, а в літі витертій тіжже... Але чи ми мусимо всі рекрутуватися в армії самого твердого безілюзійного матеріялізму, що не витворює ні одну мімозу з чудом ніжности і вразливости, ні одно діло красної штуки, ні одну країну мистецтва, що розвивалобся дальше, ніж досягає грубий розум тверезости й матеріялізму? Ми є люде, що жием більше зі зворотом до свойого нутра, ніж на внішність, тому і підчиняємося більше голосам внутрішним, ніж покликам і вимогам з надвору. Наше щастя мусить нам походити з глибини нашого нутра. А коли воно й лучається, що нас використовують матеріяльно, то оскільки порушує це найглибше життя? Ми... понесли лиш кілька матеріяльних утрат, але чи можна це справді назвати побідою першого над послідним? **Хто збільшає своє майно почувань, той збогачує і свій розум, а це є властиво ті людські сили, які оконечно задержують останнє слово"** (ст. 285—86).

В найближшім продовженню цеї праці розглянемо ширше роман Кобилянської п. н. **„За ситуаціями".**

ФАРМИ!

НА ПРОДАЖ фарма 60 акрів, 40 під плугом а 20 ліс і пасовисько, дім 6 кімнат при головній дорозі, баня, курник, студня, річка, будинки добрі, 2 корови, 1 кінь, 1 безрога, кури, картофлі, гречка, овес, все знаряддя. Ціна $3,500; готівки $2,000. Голоситись до властителя. 76-81

Farmer, R. D. 2, Broadalbin, N. Y.

НАДЗВИЧАЙНА НАГОДА ЗРОБИТИ ГРОШІ!

З причини нещастя в родині, властитель продасть 14¾ акрів фарму, з всіми забудованнями і т. п. Ся фарма знаходиться близько Ню Йорку, межи Ровей а Плейнфілд, Н. Дж. Услівя дуже приступні.

П. ЗАДОРЕЦЬКИЙ,
30 East 7th Street, New York City.

КУПІТЬ МАЛУ ФАРМУ

При великім фабричнім місті близько Elizabeth N. J., можете купити малу фарму лишень за $2950, можете тримати кури і корови, на місці є кари, боси, школа і церков, роботу легко дістати, дім новий 5 кімнат і пивниця. Голосіться по дальші інформації під ч. **206 BROADWAY, Room 244, NEW YORK CITY.** 72-83

НА ПРОДАЖ фарма, маю дві фарми і одну з них мушу продати; одна 32 акрів, 2 акри ліса, добрі будинки, дім 8 кімнат, вода в хаті, при стейтовій дорозі, близько школи, міста і стації, 2 великі курники, стайня на 8 коров, 2 коці, гарадж, сайло, сад, виноград і т. п. Ціна $3,500. Друга 118 акрів, 11 ліса, нові великі будинки, 8 коров, 7 ялівок, 2 бугаї, 3 коні, 2 безроги, дріб, фармерська машинерія. Ціна $8,000, готівки $4,000, решта на легкі сплати. Фарми одна коло другої, річка перепливає обі. Голоситися до: 79—

PETER MARCHUK,
R. D. 2, Sharon Springs, N. Y.

ВЕЛИКА НАГОДА НАБУТИ КІЛЬКА ПРЕКРАСНИХ ЛОТ НА НОВІЙ УКРАЇНІ, Н. ДЖ.

Голосіться до: 78—

П. ЗАДОРЕЦЬКИЙ,
30 East 7th Street, New York City.

ФАРМИ

ВЕЛИКІ І МАЛІ

Хто хоче з малим капіталом стати своїм власним паном або господарем тут, де компанії вже платять по $25.00 денно фермерам, що добувають олій, той нехай напише до мене залучуючи почтову марку на відповідь, а бігме не пожалуєте. 71—

SAM SHEREMETA
608. 7th Street,
Muskegon Hights, Mich.

МОЖЕТЕ ЗАМІНЯТИ.

Як що маєте лоти і хочете побудувати дім або заміняти лоти на готовий дім у вигідному положенню, то приходіть до нас за порадою, ми збудуємо який хочете дім, або дамо вам готовий дім в заміну за ваші лоти, наші доми і лоти положені близько Elizabeth, N. J., де вам буде вигідно мешкати. По дальші інформації голосіться до **Lincoln Co., 208 Broadway, Suite 244, New York City.** 72-89

ЯК ПОЗБУЛАСЯ РЕВМАТИЗМУ.

Знаючи з переконання тяжкі терпіння ревматизму пані І. Е. Горст, 204 Davis Ave., F-93, Bloomington, Ill., є так вдячна за се виличенеся з него, що хоче сказати всім терплячим як позбутися його звичайною методою в дома. Пані Горст нічого не продає. Лишень витніть сю оповістку і зашліть її до неї з Вашою адресою, а вона радо вишле сю цінну інформацію Вам цілком даром. Пишіть до неї сейчас поки не забудете. 203—

Др. А. Л. СИЗАР.
Доктор і Хірург, Спеціяліст у всіх хоробах і операціях від очий, ух, носа і горла. Найновійша метода діягнози і курації.
127 E. 84th ST., NEW YORK, N. Y.
межи Park і Lexington Aves.
Години: 10. до 12. рано, 6. до 8. вечер. Неділі 10. до 1. пополудни.

РЕВМАТИЗМ

Подивляюче домашнє средство винайдене одним, котрий його мав.

В році 1893 я набавився мускулярного і суставного ревматизму. Я терпів, що можуть зрозуміти лишень ті, що його мали, через три літа. Пробував я средство за средством, однак пільга, яку я зазнав від них, була хвилева. В кінци я винайшов средство, яке вилічило мене цілковито. Се средство я давав богатьом, котрі терпіли на сю хоробу гірше від мене, декотрі з них до сімдесять і вісімдесять літ старі; результат був той самий, що і з моєю хоробою. Я хочу, щоб кождий терплячий на мускулярний і суставний (пухнення в суставах) ревматизм попробував мого цінного „Домашного Средства" за його подивляючу силу гоєння. Не присилайте цента, лишень імя і адресу, а я вишлю вам його даром на пробу. По його вжиттю і переконанню, що воно є тим довго очікуваним средством усунення того рода ревматизму, вишлете мені за него Одного Доляра, однак зрозумійте, я не хочу ваших гроший, хиба ви цілковито вдоволені прислати їх самі. Чи се не справедливо? Чого вам терпіти більше, коли дається вам таку нагоду даром. Не відтягайте. Пишіть днесь. 204—

Mark H. Jackson, 78 P. Stratford Bldg., Syracuse, N. Y.

Mark H. Jackson є відвічальний. Повисша заява правдива.

ВІДОЗВА

до односельчан с. Медин, пов. Збараж, Галичина.

Дорогі брати! Вибачте, що простягаємо жебрачу руку до вас, але зрозумійте, що то на народню ціль, а не особисто. Думаємо, що і ваш обовязок той самий що і наш. У вашому тілі тече та сама кров і тому мусите спільно з нами працювати та приступити до такого великого діла як будівлі власно Народного Дому. Коли вже щось зібрано, то вишліть, бо хату вже купили в Лукіяна Жилана, якому маємо сплатити $600.00 двома ратами. Перша рата приходить 1. квітня с. р., а друга 1. грудня с. р. До будови нового дому ще не бралися, бо тим часом можемо ще перебувати й у купленій хаті. За старанням Хемія Прокопа та Левка Каковського дістали ми $65.00, а зі села зсипали пшениці вартости $170.00.

Отже сподіваємося, що ви подбаєте та поможете довершити розпочате національне діло, складетеся, хоч малими датками і дасте можливість осягнути нашу ціль. З гори засилаємо щиру подяку жертводавцям.

Комітет читальні „Просвіта": о. О. Захарків, П. Осика, Т. Костюк, М. Різник, М. Штойко, Г. Хемій, А. Чабан, И. Климчук, Лукіян Ґрех, Д. Когут, В. Шеремета, П. Костюк, Е. Гуцайло.

Дорогі родимці! Вже кілька разів наші браття з Медина відносились до нас з проханням помогти в такому корисному ділі, як будова свого власного дому, деби були приміщені читальня „Просвіти", кооператива і галя на представлення. Хоч їх просьба була щира і справа, якій варто помогти, то якось вона пройшла глухо між нашими Мединцанами і до цього часу зібрано дуже мало, коли взяти під увагу число нас тут перебуваючих. Досі зібрали: Л. Каковський $35.00, Хемій Прокіп $30.00; Іван Вербицький $28.00; Роман Куштай $25.00; Петро Луків $18.00; Стефан Смоляк $14.00; разом $150.00, котрі ми вже вислали в рідне село.

Мединцане! Відізвімся на ту просьбу, киньмо по доляру, покажім, що ми розуміємо свій народний обовязок і поможім їм перейти у свою хату та вирвім їх з комірного!

Гроші посилайте на руки о. Онуфрія Захаркова в Медині, або на руки тимчасового комітету тут в Америці: John Werbicky, 1602 Newport Ave., Northampton, Pa.

За комітет:

Іван Вербицький, голова;
Роман Куштай, касієр;
Петро Луків, секретар.

ОСЛІПИВ СВОГО ПРОТИВНИКА І САМ КИНУВСЯ У КЕРНИЦЮ.

У Волосянці на **Підкарпатській Руси** залюбилися два парубки Степан Ната і Войтіх Ковач в одну дівчину, з чого між ними прийшло до ворогування. Дівчина оконечно вибрала Нату. Коли після того парубки стрінулися, прийшло між ними до суперечки й бійки. Ковач пробив Нату вилами між очи й осліпив його. Коли освідомив собі свій страшний вчинок, кинувся у керницю. Ковача витягнули з керниці неживого.

СМЕРТЬ ПАРИЖСЬКОГО ЗОЛОТНИКА.

З Парижа повідомляють, що в лісі Карнаваль найдено трупа парижського золотника Гастона Ріпарна, який в хвилю зникнення з парижського ґрунту мав при собі дорогоцінности вартости 800.000 франків і 35.000 франків готівкою.

Holowaty's Music Supply
703 Fairmount Ave., Philadelphia, Pa.
НОВІ УКРАЇНСЬКІ РЕКОРДИ КОЛОМБІЇ

27132F ВІВЦІ МОЇ, ВІВЦІ / ЧЕРЕЗ САД ВИНОГРАД — С. Крушельницька, нар. пісні

ВЕЛИКОДНІ РЕКОРДИ

М. Зазуляк:

12" $1.25

70001 Христос Воскрес / Согласно заспіваймо
70003 Отче наш / Вірую

10" 75 ц.

О. К. Кірстюк:

27127 Ангел вопіяше / Плотію уснув

Е. Жуковський:

27088 Гусар гуси зганяє / Хотіла мене мати

Спис рекордів П. Гуменюка:

12" $1.25
70005 Празник ч. I. і II.
70006 Парубки в коршмі ч. I. і II.
70007 Український Баль в Америці
70008 Ярмарок в Бродах

10" 75 ц.
27128 Заяць женихІ / Танець зпід Львова
27100 Думка, коломийка / Добуш полька
27104 На сінокосі / Козак тропак
27106 Коло гаю походжаю / Ой ти дівчино
27049F Бим-Бам (полька) / Від кутика до кутика
27050F Гоп, Марку, покинь сварку / Ой вишеньки, черешеньки
27054F Рах цях-цях / Гамай кицю
27055F Заручини / Вінкоплетини
27071 Чабан і Гуцулка
27078 Танець під вербами / Грай, або гроші віддай
27084 Ой козаче білоусий / На весіллю при вечері
27089 Папуга полька / Вальс Бандура
27070 Поправини ч. I. і II.
27079 Придане / Пересувини
27091 На відпуст до Почаєва / Вівчар на сопілці
27093 Забава в стодолі ч. I. і II.
27115 Попразент ч. I. і II.
27119 Вічний Революціонер, хор / Ой зацвила черемшина
27117 З кіньми наніч / Косарі, хор

Українська Січова Орхестра:
27122 На городі сурма грає / Марш Садовського
27123 Аркан / Кучерява Катерина

О. К. Кірстюк:
27103 Кучерява Катерина / Біду собі купила
27113 Ой любив тай кохав / Казав мені батько

Рекорди Е. Жуковського:
27059F Коза дереза / Велика память
27065F Борщик з грибами / Заграли, заграли
27072 Старість не радість / Не женися, сину
27074 Віди гора звідси другая / Там на горі крута вежа
27076 Ой піду я лугом, лугом / Ой мати, мати москаль в хаті
27077 Сійся родися на щасте на здоровле / Пішла мати на границю
27082 Лист з краю / Волокитка
27083 Що грубе, то добре / Зрадниця
27086 Ой не шуми, луже / Чорні очи як терен
27090 Молотник. — Змарнів я.
27092 Ой не спиться не лежиться / Родимий краю
27095 Журавель / Школярі
27107 Пише мені жінка / Початок кінця
27111 Лихо / Пів правди
27114 Синочок / Образований
27116 Комедія тай годі / Вуйко з Пенсилвенії
27118 Ланцманка / Погані часи
27124 Шпорт американський / Історія з пирогами

Михайло Зазуляк
27002F Ще не вмерла Україна / Марселеза
27075 Не пора / Гей, Січ іде
27027 Верховина / Гей там на горі Січ іде
27034F Зелена рута, жовтий цвіт / Пропала надія
27036F Туман яром котиться / Тихо, тихо Дунай воду несе

Український Хор Ліра:
27126 Ой у полі нивка / Ой у лузі
27125 Верховина / Де Дніпер наш

ОКРІМ ВИСШЕ ПОДАНИХ РЕКОРДІВ МАЄМО МНОГО РІЖНИХ РЕКОРДІВ І ҐРАМОФОНІВ.

ВСІ ҐРАМОФОНИ ПРОДАЄМО НА ДУЖЕ ЛЕГКІ СПЛАТИ.

ДРУКАРНЯ

У. НАРОДНОГО СОЮЗА „СВОБОДА"

виконує старанно, дещево і на час всякі друкарські роботи як: СТАТУТИ, ПРОГРАМИ І ТІКЕТИ НА КОНЦЕРТИ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ, ПІКНІКИ І БАЛІ, ЯК ТАКОЖ КОВЕРТИ І ЛИСТОВІ ПАПЕРИ ДЛЯ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ.

Проситься всі відділи У. Н. Союза удаватися зі всякими замовлення до своєї власної друкарні на адресу:

„SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ДО АМЕРИКИ — СПРОВАДЖУЄМО ХЛІБОРОБІВ

СОТКИ ЛЮДЕЙ, ЩО КУПУВАЛИ ШИФКАРТИ В НАШИХ БЮРАХ ПРИЇХАЛИ І ДАЛЬШЕ ПРИЇЗДЖАЮТЬ.

УКРАЇНЦІ КОРИСТАЙТЕ З ПОСТАНОВИ ЗАКОНА ІМІҐРАЦІЙНОГО, котрий признає першенство в квоті для хліборобів.

ПРОДАЄМО шифкарти до всіх частей світа. Приготовляємо збірну прогульку Українців до краю 19-го мая кораблем **GEORGE WASHINGTON.**

ПОЛАДНУЄМО старокраєві справи і американські. Споряджуємо повновласти, контракти купна, продажи і т. д., **ПЕРЕСИЛАЄМО ДОЛЯРИ** почтою і на бажання телеграфічно. Основалисьмо і розвиваємо першу українську ОСЕЛЮ МІСЬКОГО ТИПУ **„НОВА УКРАЇНА"**, землі і доми на сплати. Услівя найвигіднійші.

УКРАЇНЦІ! **Користайте з нашої услуги** і приходіть до наших офісів, котрими завідують Тедор Грицей з **Філаделфії** і Василь Загаєвич з **Ню Йорку.**

Вдавайтесь на адресу: 303—

THE GLOBE SERVICE CORPORATION
30 E. 7th St., New York, N. Y. або 329 So. 4th St., Phila., Pa.

УВАГА! — ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.!

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД. ДІМ повідомляє всіх громадян, що

В СУБОТУ, 7. КВІТНЯ 1928 Р.

— відбудеться —

У ВЛАСНІЙ ГАЛИ

МУВІНҐ - ПІКЧЕР

НА РЕЛІҐІЙНУ ТЕМУ (Страсти Христові)

Початок в годині 7.30 вечером.

Вступ від старших 40 центів, а від дітий 15 центів.

Проситься о численну участь; весь дохід на утримання Нар. Дому.

І рівнож повідомляється всіх бондовців, що **НА 8-го КВІТНЯ** відбудуться **квартальні збори Нар. Дому** в год. 3-ій пополудни. Будуть важні справи до полагодження. Проситься всіх прибути на час. 80

Комітет.

ПОЗІР! NEWARK, N. J. ПОЗІР!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ГРОМАДИ В НЮАРКУ

відограється велике і гарне представлення під заг.:

МАТИ НАЙМИЧКА

драма в 4-ох діях

В СУБОТУ, 7. КВІТНЯ 1928 Р.

В СЛОВЕНСЬКІЙ ГАЛИ,
52 WEST STREET, NEWARK, N. J.

Початок в год. 7.30 вечер.

Вступ 50 центів.

Запрошуємо всіх Українок і Українців в Нюарку і околиці на се прегарне представлення.

79-80 **Комітет.**

ПОЗІР! ФІЛАДЕЛФІЙЦІ! ПОЗІР!

Подається до загального відома,

ЩО УКР. ДРАМАТ КРУЖОК ім. Т. ШЕВЧЕНКА

при Укр. Громаді на Норт Вест корнер 23-ої і Бравн Ст., Філаделфія, Па. відограє дуже поучаюче

ПРЕДСТАВЛЕННЯ

„УЧИТЕЛЬ"

В СУБОТУ, 7. КВІТНЯ 1928 Р.

В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛІ
849 N. FRANKLIN ST., PHILA., PA.

Початок в годині 7.30 вечером.
Вступ на галю: 50, 75 цнт. і $1.00.
Режісер др. В. Клодницький.

Як всім відомо, комедію „Учитель" написав наш найбільший письменник і провідник укр. народа, Іван Франко. Учитель це картина із нашого недавно минулого життя, — тому кождий свідомий Українець чи Українка повинні прийти на це дуже поучаюче представлення. 79-80

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в суботу, дня 7-го квітня с. р., в годині 7-ій вечером, в гали Народного Дому, 72 Моріс стр. Обовязком кождого члена є прибути на сей мітінґ, вирівнати свої вкладки до Товариства, У. Н. Союза і за тікети балеві. Члени, котрих діти є в У. Н. Союзі, отримають магазин в англійській мові для їх дітий на тім мітінгу. — Антін Онисько, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 8-го квітня, в 1-ій год. пополд., у Січовім Домі, 717 N. Franklin Street. Кождий член повинен явитись на час. — Гр. Дорожовський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Жеребецька Любов, від. 144, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що квартальний мітінґ відбудеться в суботу, дня 7-го квітня, в гали У. Н. Дому, 217 Іст 6-та ул., точно в год. 8-ій вечер. Обовязком є кождого члена і членкині явитись на сих зборах, бо є важні справи до полагодження. Буде вибір уряду на баль. Проситься членів, котрі ще не зложили жертв на Сиротинець-Захист У. Н. Союза, щоб були ласкаві принести на сі збори. Будемо приймати в члени до Товариства і У. Н. Союза без вступного, тому члени, котрі мають знакомих, що не є ще членами, нехай приведуть їх на сей мітінґ. — М. Ямка, предс.; Й. Соловський, кас.; Д. Чайка, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ОЛИФАНТ, ПА.

Концерт в память 67. роковин смерти Тараса Шевченка.

В неділю 1. квітня с. р. відбувся концерт в память 67. річниці смерти нашого великого генія. Галя Американсько-Українського Поступового Клюбу, який щойно зорганізувався, була гарно прибрана українськими та американськими прапорами, а на видному місті виділявся портрет Тараса Шевченка. Вступне слово виголосив мейор міста Олифанту Юрій Хиляк, в якому взивав Українців словами поета: чужого научатись і свого не цуратись.

Молодий скрипак Теофан Євусяк відограв прегарно кілька народних пісень. Десятилітня дівчинка Ґеня Маїк викликала велике одобрення своєю декламацією.

Спів Юлії Малевич-Шустакевич викликав бурю оплесків з боку присутних. Піяністка Оля Ковальчик дуже добре достроювала свою гру до співу. Реферат виголосив редактор Микола Шустакевич. Мило віддеклямував вірш Т. Шевченка „Доборолась Україна" гр. Григорій Маїк, за що отримав гучні оплески. Закінчився концерт скрипковим сольом молодого артиста Влодка Шустакевича, після якого всі присутні відспівали „Не пора".

Член Клюбу.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Діточий концерт в память Т. Шевченка.

В неділю 1. квітня ц. р. відбувся урочистий концерт уряджений Українською Школою, що міститься в ґалі української православної церкви при 14. вулиці. Вступне слово виголосив пан Ревюк, після чого зачався концерт.

Діточий хор під орудою професора Стеткевича, не дивлячись на короткий час науки, дуже гарно відспівав кілька пісень, за що публика не жалувала долонь на оплески.

Дуже миле враження справила діточа капеля під управою самого професора д. Гайворонського, показавши одночасно родичам, що можуть їх діти, та даючи й другим приклад, щоби вчили своїх дітей музики, бо від того не тільки слава та користь родичам, але й усій Україні.

Театральну виставу „Дядько Тарас" виконали шкільні діти під режисурою учителя п. Мостенського. Вийшла вона дуже добре, і її нагороджено гучними оплесками.

На кінці, як член та один з урядників школи закликаю родичів, щоби більше цікавилися Рідною Школою, бо це будучність наших дітей. Школа не дасть дітям нашим забути, хто вони та чиїх батьків діти. Треба все памятати на слова Тараса Шевченка:

Учітеся, брати мої,
Думайте, читайте,
І чужого научайтесь
Й свого не цурайтесь!

Василь Дроботій.

ПОДЯКА.

Ми, нижче підписані складаємо сердечну подяку У. Н. Союзови за те, що взяв під увагу наше нещасте (утрата руки) і уділив допомоги в сумі $250, яка нам стала у великій пригоді. Так само дякуємо членам і урядникам від. 200 з Вудгейвен, Н. Й.

При тій нагоді закликаємо тих, що ще не є членами Союза, вступити в його ряди, бо ніхто так не поможе при лихій годині як Союз.

Василь та Каролина Теплий,
Броделбін, Н. Дж.

ФАРМИ.

Браття Українці! Пора набути собі фарму і бути своїм босом. В майнах і у фабриках страйки, а при тім там накладаєте своїм життєм. Купивши фарму, стаєте незалежним, маєте все свіже. Я на фармі довший час і добре мені поводиться. Маю дві фарми, з котрих продам одну, бо дві тяжко мені обробити; одна фарма без худоби, а друга з худобою, обі фарми при стейтовій дорозі, школа близько, 3 милі до міста, будинки добрі, вода здорова. Я не є жадним агентом і хто хотів би купити собі фарму, прошу зголоситися на адресу: **NICK CHEREWATY, Lee Center, N. Y.** 80-2

НА ПРОДАЖ фарма 157 акрів, 60 акрів урожайної землі, решта добрий ліс і пасовиско, дім 7 кімнат новий, 4 другі забудовання також нові, в самім місті, 5 коров, 2 коні, кури, гуси і вся фармерська машинерія. Ціна $4,600, готівки $1000. Голоситися до: **N. VITIAZ, Box 92, Canterbury, Conn.** 80-2

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ старшої панни або вдови, вдова може бути з одною дитиною, до заряду свого дому; я маю 38 літ, зложену готівку і четверо дітий, найстарше 14 літ, а наймолодше 8 літ. Інтересовані зволять голоситися до: 77-80

D. L., SVOBODA,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПОШУКУЮ старшої дівчини або бездітної вдови у віці 30 до 38 літ до провадження бізнесу, котрий добре вироблений. Мусить читати і писати по українськи. Інтересованих прошу голоситись особисто або листовно до: **STEPHEN ZULAK, Grocery Store, 51 Livingston St., Newark, N. J.** 76-81

ГРЕКО-КАТОЛ. ПАРОХІЯ в Latrobe, Pa., пошукує дяко-учителя самотного, котрий би вмів провадити хор, школу і що потрібно, платня після умови, посаду можна обняти сейчас. Голоситися до: 79-80

JOSEPH YARCHAK,
R. F. D. Box 29, Latrobe, Pa.

ВЕЛИКОДНІ СВЯТА

НА ТРОХ ВЕЛИКИХ РЕКОРДАХ.

Клепала, калаталки, муздіри, гаївки, дівчата, хлопці, ксьондз, дяки; все як в краю. Як почуєте, заплачете і посмієтесь, словом: Чудо-рекорди. В додатку хор **ЕЛИЦИ І ИЖЕ ХЕРУВИМИ.** Все за $5.00. СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА НА ГРАМОФОНИ, РАДІЯ і ПІЯНА.

Заходіть або пишіть на таку адресу: 59—

СІЧОВИЙ БАЗАР
SURMA BOOK & MUSIC CO., Inc.,
103 AVENUE A, NEW YORK, N. Y.

ЯК ВАШ ЖОЛУДОК?

Мій добрий, дякую. Не був він все таким. Можете легко позбутися диспепсії, нестравности, катару жолудка, відбивання, биття серця, квасів, нервовости, затвердження, болю голови і т. п. так як я і в той сам спосіб. Не присилайте цента, позаяк я так певний, що сей середник поможе Вам, що вишлю його Вам оплачено почтою. Коли переконаєтесь, що він поміг Вам позбутися жолудкових недомагань, пришлете мені одного доляра. Як се довіря і щирість моя подобаєся Вам. Пишіть сейчас. Адреса: 209—

THEODORE H. JACKSON,
Stratford Bldg., 14-D, Syracuse, N. Y.

РЕКОРДИ МІНЯЄМО СТАРІ ЗА НОВІ.

Коли ви маєте старі рекорди Віктор або Бронсвік, то ми виміняємо 4 старі за одну нову. Хто має богато до виміни, то хай напише по інформації:

SURMA BOOK & MUSIC CO.
103 Avenue A, New York, N. Y. 68—

ДАРОМ ТЕРПЛЯЧИМ НА АСТМУ

Дарова пробна метода, яку кождий може вжити без неприємностий або втрати часу.

Ми маємо методу для припинення Астми і хочемо, щоб ви попробували її на наш кошт. Без ріжниці чи ваша хороба давна або теперішна, чи се Астма або Гей фівер, ви повинні післати по пробу нашої методи. Нема ріжниці, де ви живете, яке заняте чи літа, коли терпите, наша метода принесе вам полекшу. Спеціяльно хочемо вислати її тим безнадійним, котрим всякі инші лікування не помогли, хочемо показати кождому, що наша метода присвячена для покінчення тих хоріб, як тяжкий віддих, свист і другі прояви. Ви неповинні поминути сеї оферти. Пишіть днесь. Неприсилайте гроший. Лишень зашліть понизчий купон. Зробіть се днесь. 133—

FREE TRIAL COUPON.
FRONTIER ASTHMA CO.,
1393 F Frontier Bldg., 462 Niagara St., Buffalo, N. Y.
Send free trial of your method to:
....
....
....

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНЕМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.
129 E. 7th STREET, NEW YORK CITY.
Telephone: Orchard 2568

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".